

Elementa Linguae Hebraicae In Usum Tironum

Vratislaviae: Gutschius, 1793

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn827870442>

Druck Freier Zugang

atic,
cam.

Universitäts
Bibliothek
Rostock

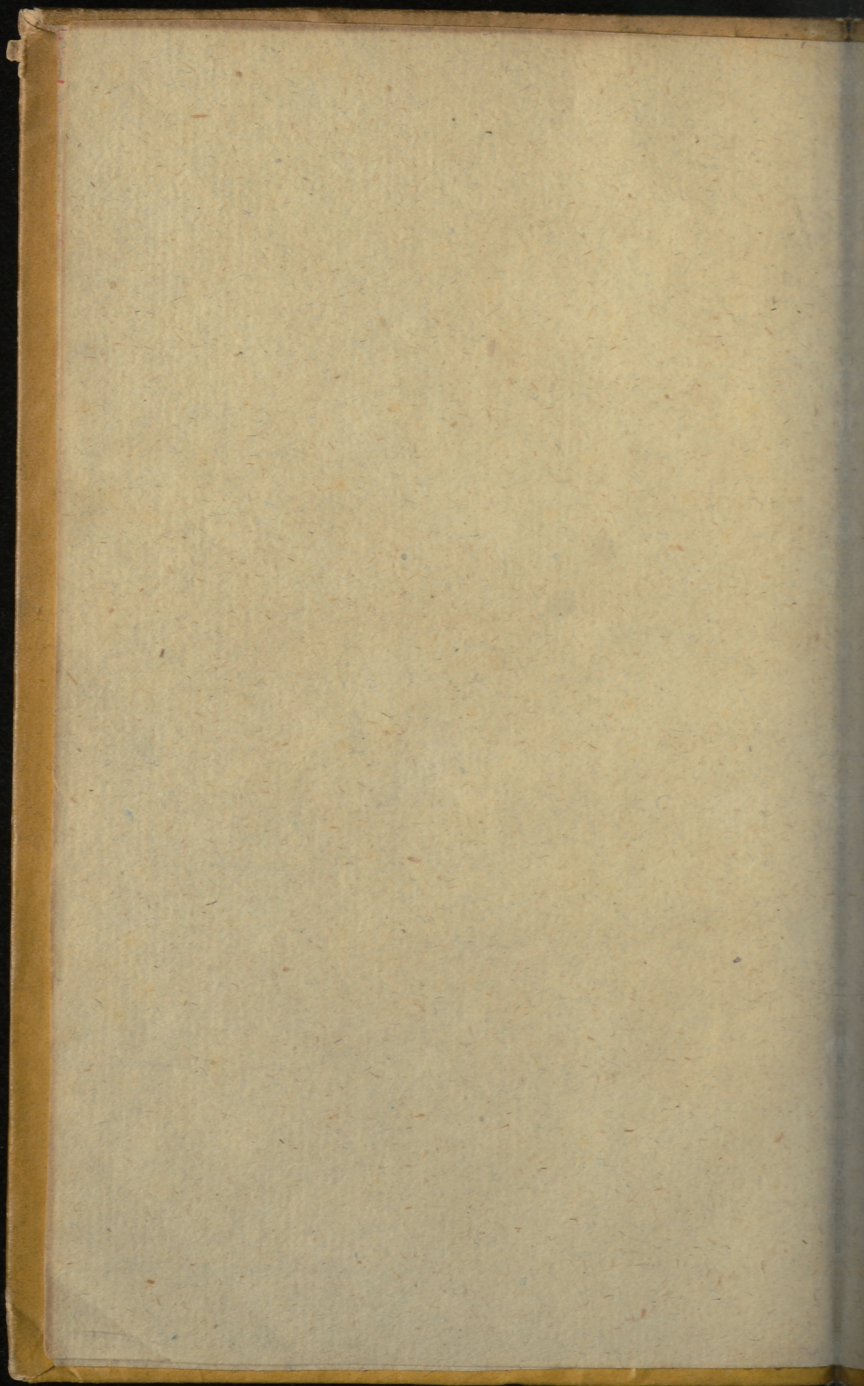
http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn827870442/phys_0001

DFG

CIC - 1702 (12)

930 (10)

E L E M E N T A
L I N G V A E H E B R A I C A E

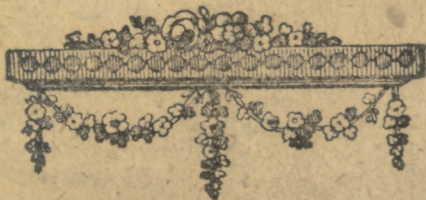
I N
V S V M T I R O N V M

T R A D I T A

A

F R I D . T H E O D . F R O S C H

G Y M N A S I I L I G N I C E N S . P R O R E C T O R E .

V R A T I S L A V I A E

I M P E N S I S C H R I S T , F R I D . G V T S C H I I .

1 7 9 3 .

ELEMENTA
LINGVAE HEBRAICAE
IN
SYSTEMATICO
TRADITIO
A
FRID. THEOD. WILHELM.
GIMMELI, SODALIT. PRAESES.

FRID. THEOD. WILHELM.
GIMMELI, SODALIT. PRAESES.

P R A E F A T I O.

Multi sunt his temporibus, qui negent linguam hebraicam theologo utilem et necessariam esse. Sed unusquisque, praeiudicatis opinionibus non imbutus, mihi concedet, ignarum harum literarum theologum, qui plane vituperat linguae hebraicae studium, iure meritoque esse contemptu dignum. Nonne multi hebraismi in nouo testamento reperiuntur, quos linguae hebraicae rudis nullo modo vertere et explicare potest? Quapropter aliorum vestigiis anxie insistere coactus est! Sed ut alia omittam, nonne etiam
Da-

Davidis carmina aliorumque propter sublimitatem et pulcritudinem, digna sunt, quæ legantur? Nonne eorum carmina et praecepta eximiam vim in animos et mores hominum habent? Nonne illa apud antiquissimas gentes carmina, in laudem Dei O. M. decantata, etiam nobis vtilitatem et voluptatem praebent? At nolo de vtilitate, sed potius de facillima methodo linguae hebraicae addiscendae dicere. Mihi est persuasum, permultos linguae hebraicae studium propter difficultates et peruersam docendi methodum vituperare et repudiare. Saepissime vero praeceptores multis ambagibus et nugis grammaticis taedium creasse tironibus, inter omnes constat. Quod ad me, praeceptoribus strenuis, qui totam b. Steinersdorfii grammaticam memoriae mandare me cogerent, sum vsus. Nonne haec

P R A E F A T I O. ▼

haec docendi et discendi linguas ratio inutilis, difficilis, quid? quod rifu digna est! Equidem fere per decem annos etiam hebraicas literas docui et huc vsque breuiori et faciliiori via, (nam per quatuor hebdomades adolescentem ingenio praeditum grammatices praeccepta prospero successu docui) sum ingressus. In primis meo quidem iudicio grammatica non est meta et finis, sed potius lingua ipsa! Quapropter non in grammaticis regulis est acquiescendum, sed omnis cura est adhibenda, vt discipulus, quam celerrime fieri potest, linguae addiscendae partem aliquam intelligat et vertere incipiat. Attentio et studium et industria magis magisque excitatur, si discipulus animaduertit, se proficere literis! Omnes igitur diuisiones, exceptiones et distinctiones omittendae sunt, tantummodo necessaria

ria

ria et grauiffima proponenda funt, vt discipulus eo, quo peruenire debet, gradatim perducatur. Quod vitium, nisi fallor, faepius cadit in praeceptores, qui nugis fcholasticis et grammaticis regularumque multitudine ingenium puerile obruunt. Quapropter non dubitandum est, quin discipulis taedium excitent. Quo breuior via, eo melior docendi ratio.

Deinde alia difficultas oritur, linguam hebraicam plane alienam et diuersam esse a nostra vernacula; qua de re praeceptoris est, vt statim discrimen et in primis idiotifmos discipulis monstret. Porro in analyfi tirones faepius retardantur et impediuntur, quominus progredi possint. B. Ernesti praeclare: si quis tantum linguam hebraicam eo consilio addiscere cupiat, vt biblia fa-

cra

era intelligat, inutile effct, omnes regulas Danzianas memoriae mandare.

Denique theoria sine praxi est plane reiicienda! Experientia edoctus et literarum peritus non negabit, theoriam, in vnaquaque re coniunctam cum praxi esse optimam docendi methodum. Nonne igitur isti vituperandi sunt, qui declinationibus et coniugationibus tantummodo occupati sunt, aliaque gravissima negligunt? Multi sunt, qui in addiscendis et docendis linguis *plus ultra* plane nesciant!

Sed quod ad hanc qualemcumque grammaticam pertinet, pauca commemorabo. In primis praelectionibus meis sum usus; quae aphoristice sunt scripta, colloquendo et docendo sunt explicanda! At multa vitia scribendo irrepserant. Quapropter grammaticam typis
exscri-

exscribendam curare eamque cum auditoribus communicare necesse erat.

Deinde etiam chrestomathiam parvam addidi, quoniam tirones, quibus plerumque statim initio non sunt biblia sacra, interdum incerti erant, vtrum ad studium theologicum incumberent, nec ne! --- Sed fortasse multis mirum videtur, me latina lingua scripisse hanc grammaticam. Constat vero inter omnes, multis in Consistoriis adhuc, candidatos r. min. lat. verbis analytice verba hebraica explicare oportere. Quapropter morem consuetum seruaui illisque quodammodo prodesse mecum confitui!

Quod reliquum est, vt etiam ex his utilitas quaedam in rem publicam et adolescentiam redundet, velim!

F.

INDEX

I N D E X.

- De literis mutis s. consonantibus §. 1.
 De vocalibus et Schua §. 2.
 De Dagesch, Metheg, Makkeph, Mappik, Raphe
 et Patach furtiuo. §. 3.
 De Accentibus. §. 4.
 Quaedam regulæ in genere §. 5.
 De syllabis et tono §. 6.
 De mutatione consonantium et vocalium §. 7.
 De mutatione Schua §. 8.
 De genere nominum §. 9.
 De numero §. 10.
 De statu absoluto et constructo §. 11.
 De pronomibus §. 12.
 De suffixis §. 13.
 De verbis §. 14.
 De verbis irregularibus §. 15.
 De verbis מ"פ §. 16.
 De verbis פ"פ §. 17.
 De verbis פ"פ §. 18.
 De verbis geminantibus פ §. 19.
 De verbis quiescentibus פ §. 20.
 De verbis ה"ל §. 21.

De

- De verbis נ"ו §. 22.
 De particulis s. praefixis §. 23.
 De particulis separatis §. 24.
 De numeralibus §. 25.
 De figuris etymologicis §. 26.
 De syntaxi Hebraeorum §. 27.
 De idiotifmis substantiuorum §. 28.
 De idiotifmis adiectiuorum §. 29.
 De idiotifmis generis et numeri §. 30.
 De idiotifmis pronominum §. 31.
 De comparatione §. 32.
 De hebraifmis verborum §. 33.
 De idiotifmis aduerbiorum §. 34.
 De idiotifmis praepositionum et particularum §. 35.
 De codice sacro §. 36.
 De כתיב et קרי §. 37.
-

GRAM.

GRAMMATICA HEBRAEA
IN
VSVM TIRONVM.

§. I.

De literis mutis s. consonantibus.

Hebraeis sunt XXIII literae.

s	v	h	dh	g	bh	a
ו	ו	ה	ד	ג	ב	א
Sain	Vau	He	Daleth	Gimel	Beth	Alef
n	m	l	ch	i	t	ch
נ	מ	ל	כ	י	ט	ח
Nun	Mem	Lamed	Caf	Iod	Tet	Chet
fch	r	k	tf	ph	a	s
ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס
Schin	Resch	Kuf	Tfade	Peste	Ain	Samech
					th	f
					ת	ש
					Thau	Sin

Not. Litera sine vocali a Grammaticis *muta* nominatur.

A.

Li.

Litterae finales, quae in fine vocis ponuntur, habent figuram paulo mutatam: ם in fine ן, ם in fine ן, ן in fine ן, ן in fine ן, ן in fine ן, ן in fine ן.

In primis notatu dignae sunt:

- 1) *gutturales* אָדָרָהּע.
- 2) *labiales* בּרָפָהּ.
- 3) *palatinae* גִּיבֶק.
- 4) *linguales* דָּטְלֶנַח.
- 5) *dentales* וּסְצָרֶשׁ.

Ratione lectionis litterae sunt:

- 1) *mobiles*, quae reuera leguntur f. pronunciantur.
- 2) *quiescibiles*, quae in vocali quiescere possunt vel non pronunciantur. v. c. אָדָרִי.

N. ך quiescit et nominatur *fulcrum*, si Cholem (ך) et Schureck (ך) est.

Litterae sunt:

- 1) *radicales*, quae in radice f. in vocabulo primitiuo sunt v. c. in verbo קָטַל.
- 2) *praeformatiuae*, quae praeponuntur radicalibus.
- 3) *adformatiuae*, quae adfiguntur.

§. 2.

De Vocalibus et Schua.

Hebraeis sunt quinque vocalia, quae modo productio modo correpto tono pronunciant.

- 1) A longum (א) Kametz. a breue (א) Patach.
 - 2) E longum (א) Tere. ae breue (א) Saegol.
 - 3) I long. (י) Chirec. i breue (י) Chirec.
 - 4) O long. (ו) Cholem. o breue (ו) Komets chatuf.
 - 5) U long. (ו) Schurec. u breue (ו) Kübbuts.
- (n. nonnulli decem vocal. adsumunt.)

1) punctum super װ, si punctum ad dextram est et litera actu mobilis praecedit, significat Cholem. v. c. משה.

2) simili modo punctum ad sinistram, si litera nec vocalem nec Schva habet, significat Cholem. v. c. שמא.

3) Vocal. (ו) vi breue o legitur

a) si nec tonus nec metheg (siue sit expressum siue subintellectum) et Schua sequitur.

b) si litera gutturalis et ך sequitur e. g. מואסם mooschem.

c) si (ו) pro Schua, quod ex Cholem ortum, ponitur e. g. קרש e קרשים.

(ו) Duo

(.) Duo puncta nominantur *Schua*, quod ut breue e pronounciatur. Diuiditur in *Schua simplex* et *compositum*. *Schua compositum* est

- 1) .. Chatef Patach', vt a אַ
- 2) ... Chatef Saegol, vt ae אֵ
- 3) ... Chatef Komets, vt o אֹ

§. 3.

De Dagesch, Metheg, Makkeph, Mapik, Raphē et Patach furtiuo.

I. *Dagesch*, est punctum, quod in medio literae positum est. Diuiditur plerumque in *dagesch forte* et *lene*: *dagesch forte* vero diuiditur in *characteristicum* et *compensatiuum*.

- 1) Literae gutturales et ך reiciunt *dagesch forte*.
- 2) *Dagesch forte* compensatur sub praecedenti litera per longam vocalem, vel per *metheg adstrictum*, quod est vel expressum vel subintellectum.
- 3) Litera *Schuata* reicit *dagesch forte*.
- 4) *Dagesch lene* ponitur in sex literis
בּ גּ דּ הּ וּ זּ.

II. *Me-*

II. *Metheg* (מֵתֵג) fraenum) est lineola perpendicularis voci subiecta. Diuiditur in adstrictum et laxum.

Adstrictum ponitur

1) in syllaba simplici ante Schua compositum.

2) ante dagesch forte extrusum.

Laxum ponitur ad breuem vocalem, quae est sub litera praeformatiua.

III. *Makkeph* (a voce Syriaca מִכָּף adhaesit) est lineola, quae inter voces ponitur easque coniungit et tonum retrahit a voce praecedenti ad vocem sequentem.

III. *Mappik* (a נִפְק egressus est, signum egredi faciens i. e. ה pronounciari iubens. est punctum in ה finali, quod significat, hanc literam in pronounciando audiendam esse. v. c. גִּבְהֵ).

V. *Raphe* est lineola et dagesch forti et leni nec non Mappik opposita, et significat, literam, cui superaddita sit, cum adspiratione esse legendam. v. c. הִרְצִיחַ Exod. XX, 13.

VI. *Patach* furtiuum s. gubah (a נִבּ furatus) est signum adspirationis clarae seu ronchi, qui in gutturali aut adspirata finali litera הוּחַ fortius prolata, auditur.

tur. v. c. רוּחַ spiritus; quod Patach furt. est ante litteram pronunciandum. v.] c. ruach.

§. 4.

De Accentibus.

Accentus sunt apud Hebraeos signa distinguendarum et coniungendarum partium orationis pro ratione sensus. Distinguuntur in dominos s. distinctiuos et seruos s. coniunctiuos.

I. Distinctiuus s. domini diuiduntur

A) in duos imperatores

- a) Atnach (◌) v. c. בְּאַחַד est fere nostrum colon. s. אַחַת, respiratio, quies.
- b) Silluk cum Soph Pasuk : ◌ v. c. בְּאַחַד est nostrum punctum. סֵלֶק finitio s. finis, sequentibus duobus punctis, *Soph Pasuk*.

B) in quatuor reges

- 1) Sgolta ◌ v. c. מְשֻׁהּ סְגוּלָה Saegol inuersum.
- 2) Sakephkaton ◌ פֶּה os. זָקָה erectio scil. duorum punctorum minor.
- 3) Sakephgadol ◌ שֵׁם nomen. גְּדוּל maior.

4) Ti-

- 4) Tiphcha — תִּפְחָא manē. טִפְחָא Chald.
idem signif. cum Hebr. טִפְחָא
palma.
- C) in septem principes.
- 1) Rbiah — רְבִיָּא lux. רְבִיעַ cubans, in-
cubans.
 - 2) Sarka — סַרְכָא pater meus. וְרַקְא spar-
sio i e. inflexio.
 - 3) Paschta — פַּשְׁטָא reptile. פַּשְׁטָא ex-
tensio, f. extensus.
 - 4) Tbhira — תְּבִירָא arbor. תְּבִירָא fractus.
 - 5) Pfik Schal Scheleth — פִּיק שַׁל שְׁעֵלֶת filius.
שַׁלְשֵׁלָה Chald. catena.
 - 6) Ietibh — יַעֲתִיב nox. יַעֲתִיב sedens.
 - 7) Merkacephula — מֶרְכַּעֶפְחָא tenebrae.
gemiaatus.
- D) in sex comites
- 1) Paser — פַּסֵּר mist. פַּסֵּר sparsus.
 - 2) Karnephara — קַרְנֵי פַּרָה vir. פַּרָה
cornua vaccae.
 - 3) Tlifchagedola — תְּלִיפְחָגֵדוּלָא mater. תְּלִיפְחָגֵדוּלָא
euullsum. scil. cornu vaccae.
 - 4) Geresch — גֶּרֶשׁ frater: vulgo ex-
pulsio scil. vocis.
 - 5) Geraschaim — גֶּרֶשַׁיִם coelum: ge-
minus Geresch.
 - 6) Pfik munachatum — פִּיק מִנַּחַתוּמָא populus.
פַּסִּיק intercisio vel cessatio, est li-
neola erecta inter duas voces.

II. Con-

II. Coniunctiui s. serui sunt

- 1) Merka מֶרְכָּא vespera. מֶרְכָּא ex statu absoluto, מֶרְכָּא prolongatus, in longum tractus.
 - 2) Munach מִנְחָא vocavit. מִנְחָא spatium liberum, patens.
 - 3) Mahpaeh מַחְפָּאֵה aqua. מַחְפָּאֵה inuersus.
 - 4) Darga דַּרְגָּא semen. דַּרְגָּא gradus, cochlea.
 - 5) Ierach יֶרַח signum. יֶרַח luna.
 - 6) Kadma קַדְמָא oriens. קַדְמָא antecedens.
 - 7) Tlischaktana טִלְשַׁכְּטָנָא stella.
- n. i. Accentus distinctiui saepius () () mutant in ().
2. Accentus etiam in profaicos et metricos diuiduntur.

§. 5.

- I. *Vocales purae*, quae nec dagesch forte extrusum, nec literam quiescentem inuoluunt. v. c. דָּבָר .
- II. *Vocales impurae*, quae dagesch forte extrusum vel literam quiescentem, siue haec expressa sit, siue non, inuoluunt. v. c. בָּרַךְ .

III, Lit.

III. Literae gutturales reiciunt (:) simplex et adsumunt Schua compositum.

III. Litera non punctata accipit Schua.

V. Si litera perit, perit etiam punctum praecedens, in cuius loco punctum literae abiectae ponitur.

VI. Literae quiescibiles Schua, quod sub se habent, abiiciunt, si in praecedenti litera commode quiescere possunt.

§. 6.

De Syllabis et Tono.

1) Syllaba simplex est, quae in fine vocalem vel literam quiescentem habet. v. c. גְּלוּה.

2) Syllaba composita est, quae in fine literam actu mobilem s. consonantem habet. v. c. מוּל.

Tonus est in syllaba vltima, et tunc vox (milra) vox acuta, aut in penultima, et vox (milel) penacuta nominatur. In syllaba antepenultima nunquam est tonus.

1) Vltima simplex habet longa vocali vocem penacutam et breui vocali vocem acutam v. c. גְּלוּה, תוּרוּ.

2) VI-

- 2) Ultima composita habet longa vocali vocem acutam, et breui vocali vocem penacutam. e. g. קָרָא acuta קֵרָא penacuta.

Tonus interdum ex syllaba ultima ad penultimam retrahitur in primis

- a) ob (ר) conuersiuum futuri.
- b) ob accentum distinctiuum.
- c) ob particulam לֹ (ne).

§. 7.

De mutatione consonantium et vocalium.

Consonantes et vocales saepius abiiciuntur, adduntur, permutantur et transponuntur.

In primis notatu digna est regula:

Tono e sede pristina moto et voce in fine crescente, puncta mutantur in Schua.

Vocales, quae mutantur in Schua, et purae in syllaba simplici esse debent.

1. Si syllaba composita tonum amittit, longa eius vocalis in cognatam breuem mutatur. v. c. מִיָּן fit מִיִּן.

2. Euphoniae causa vocales saepius mutantur.

3. Mu-

g. Mutatio vocalium interdum *alternatio* vocatur.

v. c. 8.

De mutatione Schua.

- I. In concursu duorum Schuaim prius mutatur in breuem vocalem. v. c. מִלְכִי.
- II. Schua compositum sequenti Schua simplici conciditur i. e. amittit duo puncta.
- III. Schua simplex ante Schua compositum mutatur in eandem vocalem, ex qua Schua compositum constat. v. c. נָאֵנִי.
- III. Si verbis suffixa adfiguntur, Schua secundae radicae coniug. Kal. in verbis quiescentibus tert. vbique in () mutatur. v. c. קָרְאֵהוּ ex קָרָא.
- n. 1. Ob tonum interdum Schua in vocalem mutatur e. g. יִשְׁכְּנֵהוּ pro יִשְׁכְּנֵהוּ.
2. Si suffixa adfiguntur, Schua saepius in vocalem in primis in () mutatur. יִקְרְאֵהוּ ab יִקְרָא.
3. ob נ paragodicum et accent, distinctivum. v. c. יִשְׁכְּרוּן.

§. 9.

De genere nominum.

Genus est apud Hebraeos 1. masculinum, 2. femininum, et 3. commune.

I. Ma-

- I. Masculina sunt nomina virilia et munera, officia et dignitates virorum nominaque populorum et fluminum.
- II. Feminina sunt nomina mulierum, virbium et membrorum, quae hominibus ceterisque animantibus duplicia sunt, et quae exeunt in הָ et הַ seruire.
- III. Communia sunt nomina animalium etc.

§. 10.

De numero.

Numerus apud Hebraeos est triplex, singularis, dualis et pluralis.

- I. In duali terminatio (ים) nominibus adfigitur, et si nomen in הָ exit, הַ mutatur in הָ. v. c. יָדֵי manus dual. אֲמָהַ וְיָדַי et אֲמָתַי in dual. אֲמָתַיִם.
- II. In plurali masculinis ים et femininis הַ adfigitur. v. c. מַלְכֵי pl. מְלָכִים et חֲבֵמָה pl. חֲבֵמוֹת.
- n. 1. nonnulla masculina in plur. vt feminina et vice versa formantur. e. g. אָבֹת pl. אָבִים.
2. Tres vocales finales (וּ) (וֹ) et (וֹ) formarum פִּרְיִי et בְּיָתִי accedente terminatione pluralis numeri mutantur in (וֹ) v. c. מַלְכֵי pl. מְלָכִים.

3. no-

3. nomen singulare, quod in fine ה quiescens aut ת seruire habet, abiicit literas et adsumit terminationem plur. num. v. c. גלה pl. גלים.
4. nomina, quae in fine (ה) et sub prima radicali () () () aut () chatuf et sub secunda () habent, in plural. sub prim. rad. () et sub secund. () adsumunt, v. c. שלמה in plur. שלמות.

§. II.

De statu.

Status nominum est *absolutus* et *constructus*. Si enim duo nomina substantiua conueniunt, ita, vt ex more romanorum posterius in genitiuo ponatur, Hebraei ponunt statum constructum, v. c. רבר יהיה in statu constr. רבר יהיה. Quodsi vero verba non in hoc concursu ponuntur, status absolutus dicitur.

In statu const. mutationes notatu dignae sunt:

I. In syllaba penultima mutatur

- a) () purum in Schua. v. c. רבר in רְבַר
- b) () purum ante () item ante terminat. plur. in Schua. v. c. יצא in stat. const. יצֵי, לרבב in stat. const. לְרַבב.

II. In

II. In syllaba ultima mutatur

- 1) femininum in ת e. g. צַרְקָה a צַרְקָה ה
- 2) terminatio num. dualis ים et plur. ים in (י) v. c. סוסים equus pl. סוסים in stat. סוסי.
- 3) () in () לבב conf. לבב.
 - Except. a) אָב, אָמָה et חָם in stat. conf. אָבִי accipiunt v. c. אָבִי
 - b) פֶּה conf. פִּי; nomina, quae formam בֵּית habent, mutantur in st. conf. in (י) v. c. בֵּית
 - c) הוֹרֵךְ conf. הוֹרֵךְ
 - d) שְׁנַיִם et שְׁנֵי conf. שְׁנַיִם
 - e) nomina, quae exeunt in תּ et תּ in stat. conf. in תּ mutantur. אִשָּׁה conf. אִשָּׁת.

§. 12.

De Pronominibus.

I. Pronomina personalia Hebraei loco verbi substantiui vsurpant:

Sing. אֲנִי vel אָנֹכִי ego prim. perf. gen. com.

אָתָּה vel אַתָּה tu masc. אַתָּה vel אַתָּה fem. sec. perf.

הוּא ille masc. הִיא vel הִיא illa, fem. tert. perf.

Plur.

Plur. בְּחַנְךָ vel אֲנַחְנֶךָ nos. c.

אַתֶּם vos, m. אַתְּמֶנּוּ vel אַתְּנָן
vos, fem. fec. perf.

הֵם vel הֵמָּה illi m. הֵיאָהּ vel הֵיאָן illae
fem. tert. perf.

n. Interdum pronomina nominibus coniunguntur, quae tantummodo simpliciter vertenda sunt. v. c. נִפְשִׁי ego, נִפְשֶׁךָ tu נִפְשִׁי ille etc.

II. Pron. demonstratiua.

Sing. num. הֵּן, הֵּנָּה, הֵּלֵן hic, iste, ille, masc.

הֵּנָּה, הֵּנָּה, הֵּנָּה haec, ista, fem.

Plur. אֵלֵּי et אֵלֵּיהֶן illi et istae.

III. Pronomen relatiuum אֲשֶׁר qui, quae, quod.

III. Pron. interrogat. מִי quis, מַה vel מָה quid.

§. 13.

De Suffixis.

Pronomina, quae nominibus, verbis, quin etiam particulis et literis adiiciuntur, *suffixa* nominantur. מֶלֶךְ rex, cum suffixis suis ita flectitur:

Sing.

Sing.

c. י	1 perf. meus	v. c.	מלכי	rex meus.
m. ה	2 perf. tuus		מלכה	
f. ה	2 perf. tua		מלכה	
m. ה, ה	3 perf. suus, eius.		מלכו	
f. ה, ה	3 p. sua, eius.		מלכה	

Plur.

c. נו	1 p. noster	v. c.	מלכנו	rex noster
m. כם	2 p. vester		מלככם	rex vester
f. כן	2 p. vestra		מלככן	
m. הם	3 p. eorum		מלכם	rex eorum
f. הן	3 p. earum		מלכן	rex earum

Nominibus vero pluralibus suffixa ita adduntur: מלכים reges.

Sing.

c. י	mei 1 perf.	מלכי	reges mei
m. יך	tui 2 perf.	מלכיה	reges tui
f. יך	tuae 2 perf.	מלכה	
m. יו	sui, illius 3 p.	מלכיו	
f. יו	suae, illius 3 p.	מלכיה	

Plur.

c. ינו	nostri 1 p.	מלכינו	reges nostri
m. יכם	vestri 2 p.	מלככם	reges vestri
f. יכן	vestrae 2 p.	מלככן	— —
m. יהם	ipforum 3 p.	מלכיהם	reges ipforum
f. יהן	ipfarum 3 p.	מלכהן	

n. i.

n. i. Terminationes dualis et plural. num.
 ים et ים, si nomina cum suffixis con-
 iunguntur, abiiciuntur. v. c. רַבֵּיִם cum
 suff. רַבֵּי verba mea.

2. ה femininum mutatur in ת, aliud ה
 quodcumque ante suffixa tollitur. e. g.
 תַּמְתִּי cum suff. תַּמָּה.

3. si vox in vocalem exit, perit punctum
 suffixi. e. g. אָבִי cum suff. אָבִיהוּ.

4. אָב, אָח, et חָם in fine (י) accipiunt, si
 suffixa א (י) diuersa adfiguntur. v. c.
 אָבִיךָ pater tuus.

5. Si vox in vocalem exit, vsurpatur
 פֶּה (os) ante suffix. י abiicit ה; si vero
 alia suff. adfiguntur, ה mutatur in י prae-
 cedente (.) v. c. פִּי os meum, פִּיהוּ os
 eius.

6. Si vox in vocalem exit, vsurpatur

a) loco יֶּ - vel הוּ vel ו mobile v. c. פִּיהוּ
 aut פִּיר

b) loco הָ - הָ e. g. פִּיָּה

c) loco יָ - vel הָם aut מ v. c. פִּיהֶם.

Ante suffixa נִי, יָה, הָהּ, הֵהּ, הֵהּ, et נו
 interdum inferitur נ epentheticum v. c. נִימְנֵנִי.

a) Loco (.) adsumitur (.)

b) Ex הוּ abiicitur ה, quod in praecedenti
 litera per dagesch forte compensatur.

B

c) נ

me) נ epenth. interdum abiicitur, si כ vel ה sequitur, quod in primis in sequenti litera per dagesch forte compensatur. v. c. כּוּכְנִי.

A) Verba plerumque accipiunt suffixa singularia. Suffixa vero וּי, נוּ, דוּ, מ, נוּ et וּ, si cum verbis coniunguntur, in praeteritis per (ַ) in futuris et imperatiuis praecedente (ִ) adfiguntur. וּי interdum adsumit (ִ) v. c. קָטַלְנִי occidit me.

praet. קָטַלְהָ occidit te. קָטַלְהוּ eum interfecit. קָטַלְנוּ occidit nos. קָטַלְתֶּם occidit vos. קָטַלְתֶּם interfecit illos.

fut. יִקְטַלְנִי occidet me. יִקְטַלְהָ occidet te. יִקְטַלְהוּ eum occidet. יִקְטַלְנוּ occidet nos. יִקְטַלְתֶּם occidet vos. יִקְטַלְתֶּם eos occidet.

B) Particulae accipiunt plerumque suffixa singularia. v. c. עִם.

Sing.

עִמִּי	mecum.	1	perf. comm.
עִמָּךְ	tecum	2	perf. masc.
עִמָּךְ	—	—	fem.
עִמּוֹ	cum illo	3	perf. m.
עִמָּהּ	cum ea	3	perf. f.

Plur.

Plur.

עִמָּנוּ	nobiscum	1 p.	comm.
עִמָּכֶם	vobiscum	2 p.	masc.
עִמָּכֶן	—	—	fem.
עִמָּהֶם	cum illis	3 p.	in.
עִמָּהֶן	—	—	f.

- 1) אל (ad) על (super) adsumunt suffixa pluralia v. c. אֵלַי ad me, אֵלֵינוּ ad nos, עִלְיֹכֶם ad vos. Sed nonnulli grammat., haec suffixa esse singularia, tantummodo irregularem formationem esse putant.
- 2) ב, ל, עם (cum) accipiunt () si cum suffixis grauibus, et cum femin. sec. perf. ךְּ et נוּ coniunguntur. v. c. לָכֶם vobis, בֵּינוּ inter nos.

Not. כֶּם, בֶּן, חֶם, הֶן grauia, reliqua suffixa leuia nominantur.

- 3) אַחְתָּךְ nota accusatiui mutat (..) sub אַ ante suffixa leuia in (י) ante grauia in (י) v. c. אִתִּי et אִתְּכֶם
- 4) אַחְתָּךְ ante suff. הֶן et נוּ (י) e. g. אִתְּךָ
- 5) אַחְתָּךְ (cum, apud) mutat (י) in (י) et תּ accipit dagesch.

v. c. אִתִּי mecum Plur. אִתְּנוּ nobiscum
 אִתְּךָ f. אִתְּכֶן f. אִתְּכֶם vobiscum
 אִתְּהוּ f. אִתְּהוּ cum illo אִתְּהוּ f. אִתְּהוּ cum eis
 Tiro-

Tironum causa quaedam exempla tradamus:

אני in me vel per me. comm.
 אָתָּךְ f. אֶתְּךָ per te m.
 אֵתָּךְ f. אֶתְּ בּוֹ in illo et per illum. m.

Plur. אנחנו in nobis, per nos.
 אֶתְּכֶם f. אֶתְּכֶם in vobis. m.
 אֶתְּהֶם f. אֶתְּהֶם in illis et per illos. m.

אֲנִי sicut ego 1 perf.
 אַתָּה f. אַתָּה sicut tu 2 perf.
 הוּא f. הוּא sicut ille 3 perf.

Plur. אֲנֵנו sicut nos. 1 perf.
 אַתְּכֶם f. אֶתְּכֶם (אֶתְּכֶם) sicut vos. 2 perf.
 אֶתְּהֶם f. אֶתְּהֶם (אֶתְּהֶם) sicut illi. 3 perf.

§. 14.

De verbis.

Hebraeis sunt quatuor coniugationes, quae adpositis quibusdam characteribus formam et significationem mutant. Quae coniugationes ab obsoleto בָּעָל (operatus est) nomen traxerunt. Deinde sunt *perfecta*, quae nec quiescunt, nec literas radicales flectendo abiiiciunt. Contra sunt *imperfecta*. Coniugationes vero, quae in media radicali dagesch forte characteristicum habent, *graves* nominantur.

nan-

nantur v. c. Piel, Püal et Hithpael; reliquae
leues. e. g. Kal, Niphal, Hiphil et Hophal.

I. *Kal*, (קל leuis) coniugatio prima est
radix ipsa, quae plerumque *tres* radica-
les habet. v. c. קטל interfecit. Kal est
actiuum, quod habet etiam passiuum suum
Niphal (נפעל) v. c. נקטל interfectus est.
Sed interdum est reciprocum.

II. *Piel* habet significationem transitiuam
v. c. כפר expiare. Passiuum est *Püal*,
כפר expiari. Vt germani dicunt ex con-
iugat. Saugen transit. Saegen.

III. *Hiphil* habet *actiue* significationem fa-
ciendi, vt quis agat; *passiue* habet signi-
ficationem faciendi, vt aliquis id patia-
tur. v. c. יקטיל interfici iussit. Passi-
uum est *Hophal*. v. c. יקטיל

III. *Hithpael* plerumque habet signifi-
cationem reciprocam. v. c. התקדש se
ipsum sanctificare.

A) Sub secunda radicali quorundam
temporum pro ordinaria vocali inter-
dum alia adhibetur. Praesertim ob
litteras gutturales et ר adsumitur ()
e. g. pro ישמר - ישמר.

B) Duae litterae כ et ת, si tertiam radi-
calem constituunt, inter flectendum
saepe

saepe abiiciuntur et in sequenti litera per dagesch forte compensantur. e. g. נָתַתָּה pro נָתַתָּה.

- C) Quemadmodum aliis linguis verba defectiua et anomala reperiuntur, sic etiam multa verba non solum multis temporibus et personis carent, sed etiam irregulariter formantur. Quod ad regularia verba adinet, paradigma sic se habet, vt in plagula adfixa cernitur.

§. 15.

De verbis irregularibus.

Verba imperfecta seu irregularia e verbo obsoleto seu radice פָּעַל (operatus est) sunt nominata; in primis

1) e prima radicali פּ verba sunt orta

a) פָּא v. c. אָמַר dixit פָּבַר periit etc.

b) פָּי v. c. יָלַד peperit.

c) פָּן v. c. נָתַן dedit.

2) e secunda radicali ע verba sunt

a) geminantia ע v. c. סָבַב circumdedit.

b) quiescentia ע v. c. קָם surgere

3) e tertia radicali ל verba sunt

a) לָהּ v. c. גָּלָה perfecit.

b) לָהּ

b) נָל v. c. נָרָר vocavit etc.

n. Interdum verba sunt duplici modo imperfecta v. c. נָרָר timuit. Reliqua ex usu discuntur.

§. 16.

De verbis נָד.

In verbis נָד quiescit prima radicalis, Schua quiescente notanda.

I. in Kal in (י), (י), vel (י) secunda radicali cum (י) vel (י) notata, nisi tertia imperfecta aliam vocalem requirat. v. c. נָדָר.

II. in Niphal in (י)

III. in Hiphil in (י) (י) vel (י)

§. 17.

De verbis נָב.

I. Si prima radicalis (י) Schua quiescens sub se habet vel quiescit vel mutatur

A) quiescit in futuro Kal in (י) vel (י); quiescit pr. rad. in (י), secunda radicalis etiam (י) accipit. v. c. נָבָה pro נָבָה. Quodsi vero prim. rad. (י), secunda rad. (י) accipit.

B) mutatur in י quod in praeterito et participio, et in toto Hiphil in (י) in toto Hophal in (י) quiescit.

II. Pri.

II. Prima radicalis י dageschanda in Niphal mutatur in י mobile, quod ordinariam vocalem (י) accipit. v. c. יִנְלֵךְ.

III. Prima radicalis (י) in imperatiuo et infinitiuo Kal abiicitur, quo facto secunda radicalis in imperatiuo (י) vel (י) notatur. In infinitiuo vero ה in fine adiicitur, praecedente duplici (י) v. c. שָׁבַת.

n. 1. יָרָה, יָרַע, יָכַח et יָסַר mutant in Hithpael primam radicalem in י mobile.

n. 2. יָכַל mutatur in fut. Kal in אֶיכַל.

§. 18.

De verbis בִּנְיָן.

I. Prima radicalis נ post praeformatiuam Schua quiescente notanda abiicitur, in sequenti litera per dagesch forte compensatur. v. c. יִתֵּן pro יָתֵן dabit.

II. In infinitiuo et imperatiuo verba בִּנְיָן imitantur verba בִּנְיָן. cf. §. 17. n. III.

III. יָסַר, יָשַׁר, יָצַר, יָצַע, יָצַג, יָצַב, יָנַח etc. interdum imitantur verba בִּנְיָן et interdum לָקַח sumfit.

III. יָתֵן

III. **נתן** *dedit*, sub secunda radicali (,) adsumit.

§. 19.

De verbis geminantibus ׀.

I) In coniugationibus leuibus

1) secunda radicalis ubique praeter participia Kal abiicitur et voce in fine crescente, tertiae radicali inprimatur dageſch forte.

2) loco (:) sub tertia radicali in praeteritis ׀ et in futur. et imperativ. ׀ adsumitur e. g. תִּסְבְּרָנָה pro תִּסְבְּרָנָה

3) ob abiectam secundam radicalem puncta ita retrahuntur:

a) loco (,) vocalis primitiua

b) in Niphal (,)

c) in Hiphil (,)

4) Praeformatiua litera in syllaba simplici pro breui vocali analogam longam adsumit, praesertim in futur. Kal et participio Niphal (,) in participio Hiphil vero (..) accipit.

II. In coniugationibus grauib. secunda radicalis adhibetur, loco dageſch fort. cha-

characteristici et praecedent. brev. vocalis (י) adsumitur.

§. 20.

De verbis quiescentibus v.

I. In coniugationibus leuibus

- 1) secunda radicalis vbique abiicitur
- 2) tertia radicalis Schuanda in praet. Niphal et Hiphil loco (י) adsumit (י)
- 3) ob abiectam mediam radicalem puncta sic retrahuntur:
 - a) loco (י) primitiua vocalis adsumitur
 - b) in praeterito Kal pro (י) retrahitur (י)
 - c) in fut. et imper. Kal pro (י) adsumitur (י)
 - d) in participio Kal (י)
 - e) in Niphal י interdum י
 - f) si tertia radicalis in Hiphil י accipit, loco (י) retrahitur (י) vel (י)
- 4) quod adtinet ad praeformatiuam litteram, verba quiescentia v imitantur geminancia v cf. §. 19. n. 4.

II. In

II. In coniugationibus grauibus media radicalis abiicitur, loco dageſch fort. charact. et praeced. brev. vocalis (י) adſumitur, duplicatur tertia radicalis et in vltima ſyllaba punctum Pielis adhibetur.

§. 21.

De verbis לִּי .

I. Si verba in fine non creſcunt, terminatio

1) praeteritorum eſt ה

2) futurorum et participiorum eſt ה

3) imperatiuorum ה

4) infinitiuorum ה , י et ת

5) participii Paul וי

II. Si verba in fine creſcunt,

1) ה non Schuandum ſine compenſatione abiicitur, at in tert. fem. praet. in ת mutatur

2) ה Schuandum mutatur in י , quod quieſcit in praeterito Kal in (.) in ceteris praeteritis in (..) vel (.) in futuris et imperatiuis in (.)

III. VI-

III. Ultima radicalis ה saepius per apocopen abiicitur, in primis ob ך conuersiuum et particulam אל. Quodsi per apocopen in coniugationibus, vbi prima radicalis Schuata est, ה abiicitur, loco () vsurpatur () vel () et praeformatiua litera accipit in

1) Kal vel () vel () vel () v. c. יגל
pro יגלה

2) Hiphil () aut ()

n. Si vero per apocopen litera abiecta est, et tantummodo vna litera radicalis remanet, litera praeformatiua accipit (), raro (), in Hiphil () v. c. יגו.

n. a) שָׁחָה *incuruauit, adorauit*, ante tertiam radicalem ך accipit, v. c. הִשְׁתַּחֲוֶה interdum quiescit in (ה)

b) הָיָה *fuit* et חָיָה *vixit* prima radicalis accipit () et praeformatiua litera Schua accipit.

§. 22.

De verbis נ"ל.

I. Si verbum in fine non crescit, tertia radicalis נ pro () et (י), excepto infinitiuo, () accipit.

II. Si

II. Si verbum in fine crescit, א Schuandum quiescit in praeterito Kal in () in ceteris praeteritis in (..) in futuris et imperatiuis in (.)

III. Si verbum in fine crescit cum ת duplici Saegol vel א accipit (..), praecedensque litera Schua vel א quiescit in (.) v. c. נִפְלְאוּת pro נִפְלְאוּת.

n. x. verba א"ל imitantur interdum ל"ה

2. verba ל"ה interdum sub secunda radical. habent (..) v. c. מִלֵּא

§. 23.

De Particulis inseparabilibus s. praefixis.

I. Praefixa וְכֵלֵב praefiguntur per (.), antevicinum tonum vero per (.)

1) ו, late hoc praefixum varietate significationum diffunditur et per omnes fere orationis partes vagatur, vnde Proteus quidam a nonnullis adpellatur. Maxime tamen hoc ו denotat copulam *et*: nec non aduersatiuam vim habet: *vero, autem*. cf. Glasfium.

n. praefixum ו ante literas בְּרִיחַ quiescit in Schurek, item ante literam Schua.

Schuatam. Schua non sub (י) esse debet.

- a) י *conuersuum praeteriti* praefigitur per Schua et mutat significationem praeteriti in significationem futuri et retrahit tonum ex penultima ad ultimam.
- b) י *conuersuum futuri* praefigitur per () sequente dagesch forti, mutat significationem futuri in significationem praeteriti retrahitque tonum ex ultima ad penultimam.

2) כ significat *ceu, quomodo, sicuti*, si vero numeris praeponatur, *circiter*. Plerumque כ similitudinis nominatur.

3) ל est plerumque nota datiuī, in Psalmis vero nota genitiui vel auctoris. v. c. מְנוּחֵי דָוִד, carmen Davidis.

4) ב significat *in, per, cum*, rarius, *erga, ex, prae*. Interdum pleonastice ponitur.

II. ה demonstratiuum vel rectius *articulare* per () sequente dagesch forti praefigitur.

n. ante literas gutturales et ר, (si () sub se habent) praefigitur per () rarius per () v. c. דְּמִרְיָן.

III. ה

III. ה interrogatiuum praefigitur per (ֹ).
Sequente Schua (ֹ) interdum (ֹ) accipit.

III. מ (sumtum est ex מן) praefigitur per (ֹ) sequente dagesch forti. Denotat *ex, de, propter*.

V. ו ortum ex relatiuo וְאֵיךְ et eandem cum hoc significationem habet et praefigitur per Saegol, sequente dagesch forti.

§. 24.

De particulis separatis.

Particulae, quae vocem singularem constituunt, *separatae* vocantur. Tironum causa praecipuas commemorare volumus.

וְאֵיךְ et וְאֵיךְ nota accusatiui interdum *cum*
cf. §. 13. n. 5.

וְאֵיךְ etiam	אֵיךְ vbi? quo?
אֵיךְ si	בֵּין inter, intra
אֵל ne	בִּלְבַד, בְּלֹא, בְּלֹא non, sine
אֵיךְ tunc	בְּעִבְרִית propter
אֵיךְ fortassis	גַּם etiam
אֵיךְ et וְאֵיךְ vbi?	הֵן ecce
אֵיךְ quomodo?	הֵן huc
אֵין non	הֵן foris
אֵיךְ tantummodo	טָרָם antequam

וְאֵיךְ

יחד	simul	מתו	quando
יען	propter	נא	quaeso
יה	est	נגר	coram
כזה	sic	סביב	circa
כי	vt	עד	vsque
כן	sic	עוד	amplius
לא	non	על	super, de, ad
למען	vt, propter	עם	cum
לפני	coram	מן	ne
מאד	valde	רק	tantummodo
מדוע	cur?	שם	ibi
מן	a, ex	תחת	sub
מעל	supra		

§. 25.

De numeralibus.

I. Cardinalia sunt substantiua et quidem haec:

אחד	et in masc. et fem.	אחת	vnum
שנים	duo	שתים	
שלוש	et	שלושה	tres
ארבעה	m. et f.	ארבע	quatuor
חמשה	m. et f.	חמש	quinque
שש	et	ששה	sex
שבעה	m. et f.	שבע	septem
שמונה	m. et f.	שמונה	octo
תשעה	m. et f.	תשע	nouem
עשרה	m. et f.	עשר	et עשרה
			decem

a de-

A decem vsque ad viginti עשרה praeponitur
 אחד שלש עשרה שני עשרה tredecim
 etc. Si vero numeralia terminatione plural.
 masc. ים ponuntur, numeros a vicesimo vsque
 ad nonagesimum enunciant. v. c. עשרים vi-
 ginti, שלשים triginta, ארבעים quadraginta,
 חמשים quinquaginta, ששים sexaginta, שבעים
 septuaginta, שמנים octoginta, תשעים nona-
 ginta, his unitates adiiciuntur et sic porro.

שלש מאות מאתיים ducenti, מאה trecenti etc.

אלף mille, אלפים duo millia, שלשת
 אלפים tria millia etc. רבוא decem millia.

II. Ordinalia. ראשון primus, שני secun-
 dus, שלישי tertius, רביעי quartus, חמישי
 quintus, ששי sextus, שביעי septimus, שמיני
 octauus, תשיעי nonus, עשירי decimus. Si nu-
 merus ultra decem progrediatur, cardinalia
 pro ordinalibus ponuntur.

III. Ordo, quo literis numerorum valo-
 rem addere solent Hebraei, hic est: א ב ג

1 2 3

ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ

4 5 6 7 8 9 10 20 30 40 50 60 70 80

צ ק ר ש ת Ad reliquos expri-

90 100 200 300 400

mendos repetunt literas. v. c. יב, ייא etc.

C

dein-

deinde utuntur finalibus literis: ך 500, ם 600, ן 700, ף 800, ץ 900, ם significat mille, ם 2000, ם 3000 etc. ם decem millia, ם 20000, ם 100000.

§. 26.

De figuris etymologicis.

I. *Epenthesis* inserit literas תכמיוא v. c. קם pro קאם

II. *Paragoge* addit in fine

1) ם terminationi ף v. c. אבאם

2) ה substantiuis, pronomiuis etc. praecedente (,) interdum cum (,) quapropter ה paragogicum nominatur

3) ף quiescens in ף post statum constr.

4) ן futuris, quae in primis in ף exeunt.

III. *Aphaeresis* tollit initio

1) primam radicalem v. c. קח pro לקח

2) interdum ה characteristicum in Hiphil in verbis quiescentibus ע e. g. גילי pro הגילי

III. *Syncope* tollit literas, in primis in medio

1) ה articulare post praefixa כלב v. c. בארץ

2) ן

- 2) in nominibus אָמַת et בָּת etc. et in infinitivo תָּת (a נתן dedit) inde formae syncopatae: תַּת, בַּת, אַמַּת
- 3) per syncopen Schua compositum sub prima radicali מ abiicitur, et praecedens () in (..) et () in () mutatur v. c. לְאָמַר pro לַאמֵר.

V. *Apopte* tollit in fine in primis

- 1) ה in verbis לָהּ cf. §. 21. n. III.
- 2) ח in nominibus plur. num.

VI. *Metathesis* translocat literas et puncta v. c. שְׂמִיעַ pro שְׁמִיעַ.

§. 27.

De syntaxi Hebraeorum.

Nihil est ad interpretationem veteris testamenti notatu dignius, quam Idiotismos huius linguae discere, quos permulti in Gram. neglexerunt. Facilius tirones, qui non plane genii hebr. rudes sunt, ad lectionem et interpretationem cod. hebr. accedere possunt. Hic prae ceteris Glassius in *Philologia sacra* ex edit. cel. Dath. qui viam muniuit, commemorandus est. Equidem notatu dignissimas regulas explicabo.

§. 28.

Idiotismi substantiuorum.

- I. Substantiuum, quod cum **איש** coniunctum est, saepius habet vim adiectiui. v. c. **אישן דברים** vir verborum i. e. vir eloquens Exod. IV, 10. **איש מות** vir mortis i. e. morte dignus. 1 Reg. II, 26. **איש שדה** vir agri, i. e. qui multum in agris versatur, agricola.
- II. Fere eandem significationem habet verbum **בן** v. c. **בני חיל** filii roboris sunt *robusti*. 2 Sam. II. 7. **בן-מות** filius mortis est morte dignus. 1 Sam. XX, 31.
- III. Substantiua **פנים** facies, **פה** os, **בנים** filii, **שם** nomen, **יד** manus, **תוך** et **קרוב** medium, **דבר** verbum, **קול** vox etc. sunt saepius pleonastice posita. **על פני תהום** super facie abyssi i. e. in abyssu. Gen. I, 2. **לפי חרב** ore gladii, i. e. gladio Deut. XIII, 15. **בני אדם** filii hominum sunt homines. Ps. XXXVI, 8. **ביר משה** per manum Moysis i. e. per Moysen, Exod. IX, 35. **בתוך עמי** in medio populi mei, i. e. in populo meo. 2 Reg. IV, 13. **בקרוב שנים** in medio annorum i. e. inter annos. Habac. III, 2. et sic porro.

III. Re-

III. Repetitio eiusdem substantiui denotat
 saepius superlatiuum v. c. עֵבֶר עֵבְרִים;
 feruus feruorum i. e. vilissimus feruus.
 Gen. IX, 25.

§. 29.

Idiotifimi adiectiuorum.

- I. Adiectiua si ante substantiua ponuntur,
 verbum *est* saepius omissum est. v. c.
 גָּדוֹל יְצִיבִי magna est iniquitas mea.
- II. Repetitio eiusdem adiectiui denotat su-
 perlatiuum e. g. עֲמוּק עֲמוּק profundum
 profundum i. e. maxime profundum.
- III. Pro adiectiuis apud Hebraeos saepius
 aduerbia ponuntur. v. c. דָּם חַיִּים san-
 guis frustra i. e. sanguis innocens.

§. 30.

Idiotifimi generis et numeri.

- I. Si Hebraei *neutrum* exprimere velint,
 tunc vel fem. vel masc. vsurpant. v. c.
 לֹא טוֹב non est bonum. Gen. II, 18.
- II. Masculinum et femininum genus inter-
 dum coniungitur ad demonstrandam va-
 rietatem et multitudinem v. c. בְּנֵי וּבָנוֹת
 filios filiasque i. e. ex omni sexu. Ies.
 XLIII, 6. שָׂרִים וְשָׂרוֹת cantores et can-
 tatri-

trices i. e. varium musicorum genus.
Ecclef. II, 8.

III. Ad exprimendam praestantiam, magnitudinem vtuntur Hebraei saepius plurali, v. c. אֱלֹהִים i. e. deus magnus, בְּהֵמֹת bestiae, i. e. maxima bestiarum. Iob, XL, 10.

IIII. Cum nominibus collectivis saepius verbum plur. num. coniungitur, quapropter nomen in plur. est vertendum. v. c. יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל cognoscant Israel i. e. Israelitae.

§. 31.

Idiot. pronominum.

I. Saepius pronomen dativi casus pleonastice ponitur v. c. לְךָ - לְךָ ito (tibi) Gen. XII, 1. שִׁבוּ לָכֶם sedete (vobis) Gen. XXII, 5.

II. Pronomen denotat saepius verbum omis- sum. v. c. כִּי עֵרֹם אָנֹכִי quia ego nudus sc. sum.

III. Pronomen demonstrativum saepius ponitur pro relativo v. c. וְהָ יָסַדְתָּ לָּהֶם quem fundasti illis.

IIII. Pro-

III. Pronomen אשר saepius omiffum est.
Gen. XXXIX, 4.

V. Pro pron. relatiuo et reciproco saepius
antedec. substantiuum repetitur. v. c.
נָשֵׁי לָמֶךְ vxores Lamech, i. e. vxores
meae.

VI. Saepius substant. נַפְשׁ (anima) vt pro-
nomen est vertendum. v. c. נַפְשִׁי anima
mea i. e. ego.

§. 32.

De comparatione.

Hebraei non comparant terminatione, sed
circumscriptione. Comparatiuus formatur
particula מן et מ. v. c. טוֹב מִזָּהָב vel מִן זָהָב
melius auro.

טוֹבָה מִפְּנִינִים bona prae margaritis, i. e.
melior margaritis. Superlatiuum multifarie
circumscribunt: v. c. גְּבוּרָה גְּבוּרָה elatum ela-
tum, i. e. elatissime. 1 Sam. II, 3. קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ
sanctissimus. Ies. VI, 3.

Tunc per duo substantiua, quorum al-
terum in statu constructo est positum, expri-
munt. v. c. נָשִׂיא נָשִׂיא princeps principum,
i. e. summus princeps.

Dein-

Deinde particula מאד valde et ב saepius superlativum denotant. v. c. טוב מאד valde bonum i. e. optimum, יפה בנשים pulchra in mulieribus i. e. pulcherrima mulierum.

Denique בכור primogenitus, חלב adeps, אל et etiam יהיה demonstrant superlativum. v. c. אש אלהים ignis dei est ignis maximus. Iob. I, 16. חרפה יהיה sopor dei, est sopor gravissimus. I Sam. XXVI, 12, נשיא אלהים princeps dei est praestantissimus princeps, אד חלב הארץ vescimini adipe terrae, i. e. selectissimis et optimis terrae fructibus. Gen. XLV, 18. בכור מות primogenitus mortis, i. e. peribit morte omnium cruentissima.

§. 33.

Hebraismi verborum.

- I. Simplicia verba habent saepius significationem compositorum. v. c. ויתקן cum אד constr. adire, מן abire cum לפני praecire etc. cf. Glass. p. 178. seqq.
- II. נתן dedit, saepius per concedere et permittere vertendum est. Exod. III, 19, לא יתן non permittet, non concedet.
- III. Hebraei verbis substantiua adiiciunt ad augendam significationem. v. c. Ies. XXII,

XXII, 18. וְצִנְחָהּ יִצְנַמְךָ צִנְפָה volando
volutabit, h. e. egregie volutabit te.

III. Verbum finitum cum infinitiuo con-
iunctum, aduerbialiter est vertendum.
v. c. וְיוֹסֵף שָׁלַח et addidit mittere, i. e.
iterum emisit.

V. Hebraei carent optatiuo, igitur expri-
munt

a) per particulam לֵא v. c. לֵא יִחִיֶהּ vti-
nam viuat. Gen. XVII, 18. cf. Pf.
LXXXI, 14.

b) per pronomen interrogatiuum. v. c.
Pf. XIV, 7. מִי יִתֵּן o si quis daret, pro
quis dabit? cf. 2 Sam. XXIII, 15.

c) per futurum et imperatiuum. v. c.
יִאָבֵד peribit dies, i. e. vtinam periisset.
Iob. III, 3.

Pf. XLV, 5. צִלְחָהּ prosperare, i. e.
vtinam prospereris.

VI. Infinitiuus saepius pro participio, ge-
rundio etc. ponitur.

VII. Verba, quae actionem s. effectum no-
tant, partim de facultate agendi, partim
de iure et debito, interdum de volun-
tate et voto agendi etc. intelligenda sunt.

v. c.

v. c. Gen. XVI, 10. non numerabitur prae
multitudine i. e. non poterit numerari.

Gen. XXIV, 58. וְהָלַכְתִּי num ibis i. e.
vifne ire?

VIII. Verba adfirmantia saepius pro con-
trariis negantibus ponuntur et vice versa
v. c. וְשָׂנֵא odisse i. e. non curare, negli-
gere.

IX. Si verbum in passiuo ponitur, et cum sub-
stantiuo coniungitur, in hebraea lingua
est particula וְאֵת posita. v. c. Num. XXVI,
55. וְהִחַלְקָה אֶת־הָאָרֶץ, diuidetur terra. Si
vero verbum actiuum est, per *quod atti-*
net, est vertendum. Neh. IX, 34.

X. Verba vocandi plerumque datiuum re-
quirunt v. c. Gen. I, 5.

XI. Verba docendi habent accusatiuum
personae et rei, v. c. Pf. XXV, 9. Ecclef.
XII, 9.

XII. Hebraei ב et מן vsurpant, si linguae
occidentales ablatiuum exprimere volunt.
v. c. Lev. I, 9. Prov. XXIV, 3.

XIII. Nomine collectiuo posito saepius parti-
cipium in plur. ponitur. v. c. בֵּית הַלְלוּמִים
domus euntes.

XIII. Par-

XIII. Participia sunt saepe pleonastice posita, quae quasi verba finita sunt vertenda v. c. וְיָרֵד מִבְּרֵלֵךְ et erit diuidens i. e. diuidet. Gen. I, 6. Neh. I, 4. et fui ieiunans, i. e. ieiunavi et oravi. וְשִׁלַּח pro mitto. Exod. XXIII, 19.

XV. Praeteritum saepe aoristum, modo imperfectum, modo plusquamperfectum, interdum praesens denotat.

§. 34.

Idiotismi aduerbiorum.

- I. Aduerbia saepe substantiuis exprimuntur v. c. Pl. LXXV, 3. בְּמִישְׁרֵי in rectitudinibus i. e. rectissime. In primis si substantiuis ב vel ה praepositur בְּאֵמֶת in veritate i. e. vere. לְבִטָּח in securitate i. e. secure.
- II. Aduerbia loci cum coniunctione copulatiua et repetita denotant diuersitatem loci v. c. כֹּה וְכֹה huc vel illuc. Exod. II, 12.
- III. Aduerbia temporis distributiua ita exprimuntur: בְּשָׁנָה שָׁנָה anno in annum i. e. quotannis. Deut. XV, 20. יוֹם בְּיוֹם die in diem. i. e. quotidie 1 Paral. XII, 22.

לֹא־חִל

III. לֹא et בְּלֹא ante כִּל denotat negationem vniuersalem. v. c. Deut. VIII, 9.

§. 35.

Idiotismi praepositionum et particularum.

I. Praepositionibus cum infinitiuo coniunctis, vertendum est verbum per verbum finitum. e. g. Gen. V, 4. אַחֲרַי הוּלֵדוֹ post gignere ipsum, est, postquam genuit. Gen. XVIII, 19. לְמַעַן הָבִיא propter adducere i. e. vt adducat.

II. Praepositiones כִּי et כִּי־עַד et עַד saepe significant: *tam — quam, et — et*. Gen. VI, 7. Iof. VI, 21.

III. כִּי significat interdum *secundum*. Gen. I, 26. secundum similitudinem. 1 Sam. XXII, 14. secundum cor suum. Saepius denotat etiam *circiter*. Exod. XII, 37. כִּשְׁשׁ circiter sexies. Gen. XVIII, 10. כִּשְׁשׁ circa tempus.

III. וְ est saepius pleonastice positum, ceterum habet multas significationes v. c. Gen. XVIII, 4. 5. sign. *donec* Ier. III, 5. *quantum*. Gen. III, 2. *sed* de fructu. Gen. III, 5. *tunc* aperientur etc.

Reliqua vero sunt ex vsu addiscenda.

§. 36.

§. 36.

Quaedam notatu digna de Codice
facro.

Moses paulo ante mortem, quinque libros arcae foederis adijci iussit. cf. Deut. XXXI, 9. 26. Quare Aegyptios, Phoenices et Chaldaeos, qui scripta et monumenta populi templis conseruanda tradiderunt, imitatus est. Huc accessit liber Iosuae cf. Ios. XXIV, 26. Exilio vero babylonico praeterlapso, vbique in Palaestina Synagogae constituebantur, quibus sectiones seu capita e libris Mosis praelegebantur. (Neh. VIII. Act. XV, 21). Quapropter libri Mosis in quinquaginta quatuor sectiones, quae vocantur *Paraschen* (פרשן) diuidebantur, quia anno intercalari quinquaginta quatuor Sabbatha erant. Quod si spatium erat inter antecedentem et sequentem sectionem, Parasche vocabatur *aperta* (פתוחה) quod פ (Gen. III, 8.) et in mscpt. in margine פתוחה indicat. Quod si vero statim in textu pergebatur nec vllum spatium erat, Parasche *clausa* (סְתוּמָה) quod demonstrat ס, appellabatur.

Antiochus Epiphanes quibusdam de causis politicis mandato dato, prohibuit, quominus scripta Mosis in Synagogis praelegerentur. Itaque Iudaei, ne contra legem agerent, scripta prophetarum in Synagogis praelegerunt.

runt. Regnante alio, mandatum abrogatum est. Tunc in Synagogis explicationem legis et prophetarum coniunxerunt (Act. XIII, 15. 27.) Quapropter prophetae diuidebantur in sectiones, quae הַפְּטוּרוֹת vocantur.

Divisio capitum bibliorum ab Hugone de S. Caro, qui XIII. seculo vixit, originem duxit. Cuius vitam Vincentius Iustinianus exposuit.

§. 37.

De קרי et בתויב.

Fere initio sexti seculi lectio hebr. text. e Consonantibus per Masoram, quae Criticis quibusdam Tiberiae debemus, emendata et correctæ est.

Iudaei quaedam loca, vbi ad sensum perspicue exprimendum, verbum addere poterant, adnotabant, eodemque modo alia, vbi verbum sine vlllo damno sensus tollere poterant.

I. קרי ולא בתויב *Keri velo Cetiph* est nota masoretica, qua verbum legere et vertere possumus, quamquam non est in textu scriptum v. c. in Talmud*) septem loca

*) Talmud est corpus doctrinae Iudaeorum complectens omnem eorum scientiam praefere-

loca notantur. 2 Sam. VIII, 3. XVI, 23. Ier. XXXI, 38. L, 29. Ruth. II, 3. III, 5. 17.

II. *כתיב ולא קרי* *Cetiph velo Keri* est verbum, quod in textu est, non necessarie legendum et vertendum. v. c. hic commemorantur quinque loca. 2 Reg. V, 18. Deut. VI, 1. Ier. LI, 3. Ez. XL, 16. Ruth. III, 12.

Primis temporibus adnotationes exeget. et grammat. ore tradebantur, posteris vero temporibus, ne interirent, literis mandarunt; inde *מסרה* aut *מסרת* *traditio*. Deinde margo bibliorum his obseruationibus ornabatur; inde lusus etymologicus Iudaeorum, qui *מסרה* ab *מסר* *ligauit*, deriuarunt et per *vinculum, claustrum*, sepimentum *legis*, verterunt.

Notatu dignae sunt variae lectiones in primis in textu bibliorum (*כתיב*) quae cum iis in margine (*קרי*) tam arte cohaerent, vt vocal. textus cum consonantibus lectionis marginalis legantur et contra pro lectione textuali vocalia inueniantur. Porro Masora in spatio notat, quod vocatur *Piska* (*פסקא*) in quo
cir-

tim diuinam ex multorum doctorum sententiis a quibusdam Rabinis liber congestus, vt esset iis exegetis legis diuinae, cum norma morum.

circulus parvus descriptus est, loco, ubi scri-
ptores non satis praecise et concinne locuti
sunt, interdum ellipsis aut euphemismus ad-
est. e. g. Gen. IV, 8. Gen. XXXV, 22. Num.
XXV, 19. etc.

Quac-

Quaedam bibliorum loca ana- lytice tractata.

בְּמַחֲ אֶל-יְהוָה בְּכֹל-לִבָּהּ וְאֶל-
בִּינְיָהוּ אֶל-חֲשֵׁנָן : Prov. III, 5.

בְּמַחֲ est imperat. in Kal a radice
בְּמַחֲ *confusus est*; ad formam בְּמַחֲ di-
cerem בְּמַחֲ sed §. 14. IV. n. A. sub
secunda radicali praeteritorum alio-
rumque temporum etc. adsumitur
interdum ().

אֶל ad, super. כֹּל *omnis*. cum ב
praeifix. quod praefigitur per Schua §.
23. כֹּל sed (י) mutatur in (י) ob li-
neolam Makkeph §. 3. III. retrahit
tonum a praeced. voce ad sequentem.
כֹּל est syllaba composita. Si syllaba
composita tonum amittit, longa eius
vocalis in cognatam brevem mutatur.
§. 7. n. I. כֹּל *col.*

לֵב a nomine absoluto לֵב *cor.*
cum suffix. לֵבָהּ si syllaba comp. etc.
§. 7. n. I. לֵבָהּ ob accentum distin-
ctivum Atnach. §. 4. n. I. לֵבָהּ *cor*
tuum.

D

בִּינְיָהוּ

בִּינְהָה a nom. abf. בִּינְהָה intel-
 ctus; cum suff. בִּינְהָה sed §. 13. n. 2.
 ה femininum mutatur in ת, aliud ה
 quodcumque ante suffixa tollitur.
 בִּין signif. intelligere.

הִשְׁעָן est 2 perf. fut. in Niph. a
 rad. הִשְׁעָן *innixus est.* ad form. הִשְׁעָן
 d. הִשְׁעָן.

Prov. X, 9. הִלֵּךְ בְּתוֹם יִלְךָ בְּטַח וּמַעֲקֹשׁ יִרְבֵּיו
 יִרְדֵּי :

הִלֵּךְ est particip. Benoni in Kal
 a rad. הִלֵּךְ iuit, ambulauit.

בְּתוֹם a nom. abf. תוֹם integri-
 tas, cum ב praef. quod praefigitur
 per () §. 23. pro בְּתוֹם (ה articu-
 lare post praefixa כָּלֵב abiicitur) §. 26.
 IV. n. 1. ergo בְּתוֹם

יִלְךָ est 3 perf. sing. num. fut. in
 Kal a rad. יִלְךָ iuit ad form. יִקְטֹל di-
 cer. יִלְךָ est verbum יִלְךָ §. 17. I. n.
 A. prima radicalis י quiescit in fut.
 Kal in () et sec. rad. etiam () ac-
 cipit.

בְּטַח fiducia.

וּמַעֲקֹשׁ est part. in Piel a rad. עֲקָשׁ
 peruerse egit. מַעֲקֹשׁ peruerfus, cum י
 quod

quod quiescit ante literas במיך et ante
literam Schuatam in ו §. 23. I. n.

וְרַבִּי a nom. abs. רַבִּי *viam*, de-
inde etiam *agendi rationem* denotat.
plur. וְרַבִּים §. 10. II. n. 2. tres voca-
les etc. cum suffix. tert. perf. plur.
num. וְיִי si suffixa adfiguntur, termi-
nationes plur. et dual. num. abiiciun-
tur. §. 13. n. 1.

וְיָדַע est 3 perf. fut. in Niph. a
rad. יָדַע *cognouit* ad form. וְיָדַע d.
וְיָדַע est verb. פִּי §. 17. n. II. וְיִי muta-
tur in וְיִי et cum () furtiuo §. 3. n. 6.

כִּן דַּעַת הַכְּמִיה לְנַפְשָׁהּ אִם - מַצְאָהּ
וְיִישׁ אֲחֵרִית וְחִקְוֶתָהּ לֹא תִפְרֹת : Prov. XXIV,
14.

כִּן sic, quapropter. דַּעַת est 2 perf.
imp. in Kal a rad. דַּעַת *cognouit* ad
formam דַּעַת קָטַל est verb. לֵה §. 21.
n. 2. terminatio imperatiuorum est דַּעַת
praeced. () דַּעַת

חִכְמָה sapientia. לְנַפְשָׁהּ a nom.
abs. נַפְשָׁהּ anima cum suff. sec. perf.
sing. num. נַפְשָׁהּ §. 7. tono esede pri-
stina moto etc. נַפְשָׁהּ in concursu
duorum Schuaim prius mutatur in
breuem vocalem §. 8. n. 1. hoc loco
in

in () נִשְׁקָה cum ל praefix. quod
praefigitur per ()

אם si מִצְאָה est 2 perf. praet. in
Kal a rad. מִצָּה inuenit ad f. קִטְלָה d.
מִצְאָה est verb. לא cf. §. 22. n. II. ergo
אֲחֵרִית est cum ו copulat. אֲחֵרִית
posteritas. תְּקִיָּה a nom. abs. תְּקִיָּה
spes cum suff. sec. perf. sing. num.
תְּקִיָּה (ה) fem. mutatur in ת etc. §.
13. n. 2. cum ו copul. לא non. תְּפִרָּת
est 3 perf. fut. in Niphal a rad. תְּפִרָּת
excidit ad f. תְּקִיָּה d. תְּפִרָּת.

Ecclef. XII,
13. 14.

כֹּף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמַע אֶת-הָאָדָמִים וְאֶת-מִצְוֵי תִּיר שִׁמּוֹר בִּידוּהָ כָּל-הָאָדָמִים:
כֹּף אֶת-כָּל-מַעֲשֵׂה הָאָדָמִים וְיָבֵא
בְּמַשְׁפָּט עַל כָּל-נַעֲלָם אִם-טוֹב וְאִם-רָע:

כֹּף summa כל omnis
cum ה articulare §. 23. n. II. נִשְׁמַע
1 perf. fut. in Kal a rad. שָׁמַע audiuit
ad f. נִקְטַל d. נִשְׁמַע sub secunda rad.
etc. §. 14. A. נִשְׁמַע ob accentum di-
flinctiuum () mutatur in () §. 4.
n. I.

אֵת nota accus. ob lineolam Makk.
() mutatur in () §. 3. n. III. אֵלֹהִים
dominus cum ה art. quod praefigitur
per () seq. dagesch fort. אֵ is litera
gutturalis reiicit dagesch f. quod com-
pen-

pensatur sub praeced. litera per longam vocalem. h. l. per (,) .

יִרְאָה est imperat. in Kal a rad. יָרָא timuit ad f. קָטַל d. יִרְאָה est verbum duplici modo imperfectum, est enim verbum יָרָא et etiam v. לֹא §. 22. n. I. יִרְאָה time.

מִצְוֹת a nom. abf. מִצְוָה praecipuum, in plur. מִצְוֹת cum suff. tert. perf. plur. num. מִצְוֹתוֹת praecipua eius. שָׁמַר est 2 perf. imperat. in Kal a rad. שָׁמַר custodiuit ad formam מָרַם d. שָׁמַר כִּי nam יְהוָה hoc מָרַם ho- יָבִיא opus a rad. עָשָׂה fecit בּוֹיָא est 3 perf. fut. in Hiph. a rad. בּוֹיָא venire ad f. יָקַטַל d. יָבִיא est verb. quiesc. §. 20. l. 1. secunda radicalis abijcitur. יָבִיא sub praeformatiua li- tera adsumitur analogia longa. §. 20. I. 4. יָבִיא venire faciet. i. e. produ- cet.

עַל מִשְׁפָּט iudicium cum ב praef. על super, praeter. נִגְלִים occultum.

טוֹב si bis occurrit, vertendum est: siue sit bonum siue malum).

שִׁמְחָה

Eccles. XI, 9. שִׂמְחָה בְּחֹרֶר בְּיָרוּחָהּ וְיִשְׂבֶּה לִבָּהּ
 בְּיָמֵי בְחֹרֶתֶיהָ וְיִדְלֶה בְּזָרְכֵי לִבָּהּ
 בְּמֵרָא עֵינֶיהָ וְדַע כִּי עַל-כֵּן אֱלֹהֵי-בְּלָא
 יִבְיָאָה הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט:

שמח laetatus est. 2 perf. imp. in Kal. בחרת adolescens. ילדות adolescentia. טוב bonum est 3 p. fut. in Hiph. לב cor. יום dies. בחרה adolescentia ררה iuit, sec. perf. in Piel ררה via. מראה adfpectus a rad. ראה vidit. עין oculus dual. עינים oculi. ידע cognouit. sec. perf. imperat. in Kal. אלה ista. בוא venire. 3 perf. fut. in Hiph.

Eccles. XII, 1. זָכַר אֶת-בְּרִיאָתִי בְּיָמַי בְּחֹרֶתִי
 עַד אֲשֶׁר לֹא-יָבֹאוּ יָמַי הַרְעָה וְהִגִּיעַ
 שָׁנִים אֲשֶׁר הֵאמֵר אֵין-לִי בָהֶם
 הַפֶּץ:

זכר recordatus est 2 perf. imp. in Kal. ברא creauit. יום dies pl. ימים dies. עד vsque. נגע adpropinquauit. H. accessit. 3 praet. in H. שנה annus. אמר dixit 2 perf. f. fut. in Kal. אין non. לי mihi. הפץ beneplacitum.

PL. XXIV, לְרֹר מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ
 I -- 5. הַבַּל וְיִשְׁבִי בָהּ:

מִמֹּר

Psalmus. מלואה plenitudo.
orbis. תבל habitavit.

2. כִּי־הָיָא עַל־יַמִּים יִסְרָה וְעַל־כְּהָלוֹת
יְבוֹנָנָה :

flu- fundavit. יָסַר mare. יָם
aptare, stabilire. כִּי־ן fluvius.

3. מִי־יַעֲלֶה בְּהַר־יְהוָה וּמִן־יָקוּם
בְּמַקּוֹם קָדְשׁוֹ :

mons. הַר adscendit. עָלָה quis מי
locus. מַקּוֹם surgere. קוּם קָדְשׁ sanctum.

4. נָקוּ כַפַּיִם דָּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־
נָשָׂא לְשׁוֹנָא נִפְשׁוֹ וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה :

involans. בָּהּ mundus, innocens. נָקוּ
tulit. נִשָּׂא purus. בַּר manus.
iuravit. שָׁבַע anima. נִפְשׁוֹ vanitas.
fraus. מַרְמָה.

5. יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וְצַדִּיקָה
מֵאֲרֵהוּ יִשְׁעוֹ :

iustitia. צַדִּיקָה benedictio. בְּרָכָה
falus. יִשְׁעוֹ.

Pl. LI, 12. 13.
לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ
לִכְוִן הַדָּשׁ בְּקִרְבִּי: אֱלֹהֵי שָׁלוֹם בְּנִי מִלְפָּנֶיךָ
וְרוּחַ קִדְשֶׁךָ אֱלֹהֵי חַסְדְּךָ מִמְּגוֹרֵי:

לֵב

לב cor. טהור purus, mundus.
ברא creavit. רוח spiritus. קדש san-
ctitas. נכון firmus. חדש innouavit.
קרב medium. שילה milit. פנה facies.
לקח sumfit.

Pl. XCI, 1, 2. ישב בסתר עליון בצל שדי ותלונן:
אמר ליהנה מחסני ומצודתי אלהי
אכטח בו:

עליון sedit. סתר latibulum. עליון
altissimus. צל umbra. שדי cui est suf-
ficientia. ש cum praef. וי perno-
ctare, de iure hospitij dicitur. מחסה
refugium, spes. מצודה propugnacu-
lum. בטח confusus est.

Pl. XXXVII. 3. 4. 5. בטח ביוזרה ועשה טוב שכן ארץ
ורעה אמרה: ויהענג על יהרה
ויהון לה משאלות לבב: גלל על-
יהנה ברבקה ובטח עליו ויהא ועשה:

שכן habitavit. טוב bonum. עשה
fecit. רעה pavit. אמרה veritas (b.
l. securitas, ex lingua arabica. Igitur
vertendum est: *frueris securitate.*

ענג Hithph. delectatus est. משאלות
(a rad. שאל petiit, rogavit.) preces.
גלל voluere. רך via, res.

כִּי- (א) אֲרָאָה (ב) שְׂמִידָה (ג) מַעֲשֵׂהָ
 (ד) אֲצַבְעוֹתֶיהָ (ה) יָרַח וְכּוֹכָבִים אֲשֶׁר
 בְּנִגְנָתָהּ: מִה־אֲנוֹשׁ כִּי- (ו) תִּזְכְּרֶנּוּ וּבֶן-
 (ז) אֲרָם כִּי (ח) תִּפְקְדֶנּוּ:

Exod. XX,

1.

2.

3.

4.

5.

(א) וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת כָּל-הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה (ב) לֵאמֹר: אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
 אֲשֶׁר (ג) הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
 (ד) עֲבָדִים: לֹא- (ה) יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
 (ו) אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי: לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ
 (ז) פֶּסֶל וְכָל- (ח) חַמְצוֹנָה אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם
 (ט) מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ (י) מִתַּחַת וְאֲשֶׁר
 (יא) בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא- (יב) תִּשְׁתַּחֲוֶה
 לָהֶם וְלֹא (יג) תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיךָ אֵל (יד) קָנָא פֶקֶד (טו) עוֹן אָבֶת עַל-
 (טז) בְּנֵים עַל- שְׁלֵשִׁים וְעַל- רִבְעִים
 לְשָׁנָי:

a) רָאָה vidit. b) שָׁמַיִם coelum.

c) מַעֲשֵׂהָ opus. d) אֲצַבְעָה digitus.

e) יָרַח luna. f) כּוֹכָבִים stella.

g) זָכַר recordatus est.

h) אָדָם homo. i) בָּרַךְ visitavit.

k) דָּבַר locutus est. l) אָמַר dixit.

m) יָצָא exiit. Hiph. eduxit.

n) עָבַד servus. o) הָיָה fuit.

p) אַחֵר alius. q) פֶּסֶל sculptile.

r) תְּמוּנָה figura. s) מַעַל defuper.

t) תַּחַת infra, sub. u) מַיִם aqua.

v) שָׁחָה incuruavit se resp. προσκυνῶν,

i. e. adorare. x) עָבַד servavit.

y) קָנָא zelotes. z) עוֹן iniquitas.

a) בֶּן filius.

- Exod. XX, 6. ^{b)} לְשֹׂנְאֵי : רָעִישָׁה ^{c)} חֶסֶד לְאֵלֶּפֶּיִם
 7. לְאֶהֱבֵי ^{d)} וְלִשְׁמֹרְתֵי ^{e)} מִצִּיתָיו : לֹא תִשָּׂא
 אֶת־ד' ^{f)} שֵׁם - יְהוָה אֱלֹהֶיךָ ^{g)} לְשֵׂוֹא
 כִּי לֹא ^{h)} וְנָקָה יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־
 8. יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׂוֹא : זָכוֹר
 9. אֶת־יְוִם־הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ : ⁱ⁾ שֵׁשֶׁת
 יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ בַל־מְלֶאכֶתְךָ :
 10. ^{k)} וְיוֹם ^{l)} הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לֹא־תַעֲשֶׂה בַל־מְלֶאכֶת אֶתְךָ וּבְנֶתְךָ־
 וּבַתְּךָ עֹבֵדְךָ ^{m)} וְאִמְתְּךָ ⁿ⁾ וּבַחֲמֹתְךָ
 11. ^{o)} וְגֵרְךָ אֲשֶׁר ^{p)} בְּשַׁעֲרֶיךָ : כִּי שֵׁשֶׁת־
 יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
 הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם
^{q)} וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן ^{r)} בֵּרַךְ
 יְהוָה אֶת־יְוִם הַשַּׁבָּת ^{s)} וַיְקַדְּשֵׁהוּ :
 12. ^{t)} כִּי בָּרַךְ אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־^{u)} אִמְּךָ לְמַעַן
^{v)} יֵאָרְכוּן יְמֵיךָ עַל ^{w)} אֲדָמָה אֲשֶׁר־
 יְהוָה

b) לְשֹׂנְאֵי odio habuit.

c) חֶסֶד benevolentia, misericordia.

d) שָׁמַר custodiuit, obseruauit.

e) מִצִּוָּה praeceptum. f) שֵׁם nomen.

g) שׂוֹא vanitas. h) נָקָה vlus est.

i) שֵׁשֶׁת sex. k) יוֹם dies.

l) שְׁבִיעִי septimus. m) אִמָּה ancilla.

n) בְּהֵמָה bestia. o) גֵּר peregrinus.

p) שַׁעַר porta. q) נָחַח quiescere.

r) בֵּרַךְ benedixit. s) קִדְּשָׁהוּ sanctificauit.

t) כָּבֵד gloriatus est, coluit.

u) אִם mater.

v) אָרְבָּה prolongare, longum reddere.

w) אֲדָמָה terra.

13. יהוה אלהיה נתן לך: לא (y) תרצח:
 6. 15. 4. לא (z) תנאף: לא (a) תגנב: לא -
 17. (b) תענה ברעה (c) עד (d) שקר: לא
 (e) תחמד בית רעה לא תחמד (f) אשת
 רעה ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל
 אשר לרעה:

Num. VI,
 25. 24.
 26.
 יברכה יהוה וישמרה: ואר יהוה
 פניו אלה וחסדו: ישא יהוה פניו
 אליה וישם לה שלום:

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה
 אחד: ואהבה את יהוה אלהיה
 בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

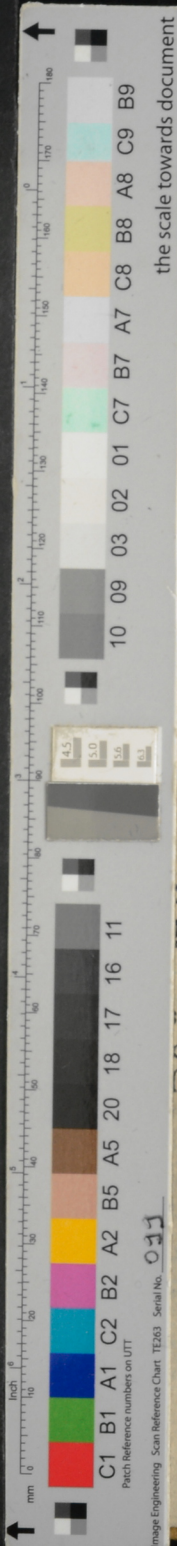
Deut. VI, 4. 5.
 Pf. CXXXIX,
 2. 1.
 יהוה חקרתי ונתע: אנתה ידעת
 שבתו וקומי בנהה לרעי מרחוק:
 3. ארתו ורבגי ורית וכל דרכי הספנתה:
 4. כי אין מלה בלשוננו הן יהוה ידעת
 23. כלה: חקרני אל ובע לבב בחלני
 24. ובע שרעפי: וראה אם ירחק עצב -
 בג ונחני ברחק עולם:

- y) רצח occidit.
 z) נאף moechatus est.
 a) גנב furto abstrulit.
 b) ענה respondit. c) עד testis.
 d) שקר mendacium.
 e) חמד concupiuit. f) אשת mulier.

L I P S I A E

E X

OFFICINA BREITKOPFIA.

the scale towards document

De Figuris. 39

Deut. 32, 18. - Vel *ra* 204

א, ut: הַחֲלִי Ef. 53,

כּוּ ut; קָרָאָו Ruth. 1, 10. 205

s est, quae inferit otio 206

ut: אֲתִקְנֶה Jef 23, 24.

— א, ו, י ut: אֲשַׁמְאֵלָה

תּ Exod. 25, 31.

concisio litterae in me-207

ut: בְּחֶמָה Job. 29. 6.

תּ ז

tollit ab initio — ה — 208

il.

s transponit — *conso*-209

Sam. 22, 12. pro שְׁחָרָה

בּוּ Lev. 26, 43. pro

rarissime occurrit: ad-210

cis ל — לֵאמֹם — א ut:

28, 28.

§. XVIII.